Til Universitetsstyret
Fra Universitetsdirektøren

Sakstype:	**Vedtakssak**
Møtesaksnr.:	4
Møtenr.	**05/2008**
Møtedato:	**17.06.08**
Notatdato:	**10.06.08**
Arkivsaksnr.:	**2008/10646**
Saksbehandler:	**ØPA/Stein Helgesen**

SAKSTITTEL: Innføring av ny intern finansieringsmodell

Henvisning til lovverk, plandokumenter og tidligere behandlinger i styret:
Forslag om innføring av en reell internhusleieordning ble behandlet i styremøte 8/2005.
Forslaget til ny intern finansieringsmodell ble behandlet i styremøte 4/2007.

Hovedproblemstillinger i saken:
Forslaget til ny intern finansieringsmodell ble behandlet i styremøte 21.juni 2007. Med bakgrunn i styrets vedtak har modellen blitt formidlet til enhetene, for å gjøre dem kjent med modellen og gi mulighet for å sette seg inn i bruk og konsekvenser samt sammenhengen med enhetenes egen modell. Det har blitt utviklet simuleringsmuligheter knyttet til modellen, og den har vært testet ut og videreutviklet noe. Med de tilbakemeldinger som har kommet fra enhetene ved gjennomgang av modellen våren 2008, har Universitetsdirektøren tiltro til at modellen vil være et velfungerende virkemiddel i ledelsens årlige budsjettvurderinger. Universitetsdirektøren legger derfor fram for styret forslag om å benytte finansieringsmodellen som underlag for styrets diskusjoner og vedtak av budsjettet for 2009. Det forutsettes at innføring av ny finansieringsmodell ikke skal ha økonomiske konsekvenser for de enkelte enheter ved innføringstidspunktet.

Finansieringsmodellen er et verktøy som skal muliggjøre og synliggjøre økonomiske konsekvenser av faglige, strategiske prioriteringer. Beslutningen om eventuelle økonomiske konsekvenser tas av styret med bakgrunn i et helhetsperspektiv. Strategiske vurderinger og dimensjonering kan gjøres ved den årlige fordelingen og er ikke spesielt knyttet til det tidspunkt man innfører modellen. Det er viktig at både studie- og forskningsprioriteringer i større grad blir premissgivere i den praktiske anvendelsen av modellen.

I forhold til den eksisterende finansieringsmodellen gir den nye finansieringsmodellen forbedringer først og fremst gjennom

- Grunnlaget for fordelingen synliggjøres for en større del av bevilgningen enn tidligere (synliggjør 93%, mot 56% i den opprinnelige modellen)
- Etablering av studieplasser som et sentralt element gir en kobling i det videre arbeidet med faglige prioriteringer, men det kan være en utfordring at studieplasser er det mest sentrale dimensjonerende element når faglige prioriteringer og strategi i større grad er rettet mot forskning.
- Modellen fordeler ikke mer midler automatisk enn dagens modell, men modellen har priser og vekting som gir et forslag til økonomisk effekt for endringer. Det legges imidlertid opp til at styret selv skal vedta den økonomiske effekten av alle endringer med unntak av resultatdelen. Dette sikrer at modellen blir et virkemiddel som støtter opp under faglige prioriteringer og ikke refordeler midler uten at styret aktivt ønsker det.

- Resultatelementene har fått noe mindre vekt, og er i større grad dreid mot forskning. Forutsigbarheten har økt ved etablering av tre-årig gjennomsnitt og regelstyrt uttelling. Hver enhet sammenliknes med *seg selv* over tid ved at modellen benytter faste priser.

Forslag til justeringer i finansieringsmodellen
Finansieringsmodellen åpner for at man kan innføre nye elementer som ønskes synliggjort, evt innføre nye elementer for fordeling. Før modellen tas i bruk, foreslår universitetsdirektøren - med bakgrunn i den gjennomgangen som har vært av modellen siden styret vedtok hovedprinsippene - tre nye prinsipper:

1. Modell for arealdisponering/-kostnader endres slik at tildelingen av midler ikke lenger øremerkes
2. Det innføres et element i finansieringsmodellen som synliggjør en særskilt tildeling til eksperimentell infrastruktur
3. Midler til mediekjøp for biblioteket skjer 100% gjennom beslutning fra styret og ikke delt (fra styret og fra enhetene) som i dag.

1.Arealdisponering/-kostnader
Universitetet innførte internhusleie fra 1.1.2000 etter pålegg fra departementet. Universitetsdirektøren fremmet i desember 2005 et forslag (møte 8/2005, v-sak 7) for universitetsstyret om innføring av en reell internhusleieordning. Styret valgte å utsette saken i påvente av en gjennomgang av areal-situasjonen ved universitetet (Masterplanen). Universitetsstyret behandlet Masterplanen i styremøte 5/2007 (v-sak 6) og ga uttrykk for at planen var et godt grunnlag for videre strategisk arbeid med utvikling og forvaltning av universitetsområdene. Arbeidet med planen viser at dagens arealer ikke er fordelt på en optimal måte.

Arealdisponeringsordningen ved UiO fungerer idag slik at fakulteter og enheter gjennom budsjett-fordelingen tildeles et beløp lik det beregnede beløp de må betale inn til Teknisk avdeling. Ordningen synliggjør arealkostnadene pr enhet, men enhetene som genererer arealkostnader i form av utvidelser vil i liten grad se konsekvensene. Dette fordi alle økninger blir håndtert sentralt, som i praksis medfører at midlene fordeles som flate kutt ved alle enheter. Universitetsdirektøren mener det er ønskelig at endring av arealbehov i større grad blir vurdert opp mot alternativ aktivitet lokalt. Endringer må imidlertid innføres på en slik måte at man tar høyde for at arealer i dag ikke er fordelt optimalt og at det ikke skal medføre en ukontrollert vekst av kostnader pr kvadratmeter areal.

I forbindelse med innføring av ny finansieringsmodell foreslår universitetsdirektøren å endre modellen for arealdisponering/-kostnader slik at tildelinger ikke lenger øremerkes. Ettersom studentarealer benyttes av alle enheter på tvers av fakulteter og enheter, foreslås det at endringene av disse arealene ikke kan iverksettes uten godkjenning fra universitetsdirektøren.

Formålet med endringen er å øke bevisstheten knyttet til endringer av arealbehov lokalt. Det skal gjøre enhetene selv mer ansvarlig for tilpasninger. Dagens ordning der den sentrale overordnede planleggingen knyttet til nye bygninger, større rehabiliteringer og større tilpasninger/omrokkeringer styres fra universitetsdirektøren v/TA, videreføres. Arealøkninger med bakgrunn i overordnet plan vil bli kompensert, dette primært for å demme opp for at arealer i dag ikke er optimalt fordelt.

Det nivået enhetene tidligere fikk til husleie, fryses på 2008-nivå, men midlene blir ikke lenger øremerket. Midlene vil inngå som del av flere elementer i finansieringsmodellen. Disse elementene vil årlig justeres for pris- og lønnskompensasjon slik at også 2008-nivå på arealer da prisjusteres. Kostnadene knyttet til arealdisponering vil gjenspeile reellt forbruk. Enhetene vil betale for de arealene de faktisk disponerer. Styret fastsetter eventuelle endringer i forbindelse med de ordinære budsjettprosesser, der gjennomsnittlig pris- og lønnskompensasjon vil være utgangspunkt for justering. Dette skal sikre at endring av pris pr kvadratmeter skal være sentralt styrt som i dag. Dersom styret velger å endre arealprisene mer enn gjennomsnittlig prisstigning for den samlede rammen, vil det være en prioritering som tilsier kutt på andre områder for enhetene. Hvis styret ønsker betydelig prisendring (som f.eks løft i vedlikeholdsnivået) bør styret vurdere finansiering av endringen slik at enheter med store arealkostnader ikke får en utilsiktet ekstrabelastning.

Sett fra enhetene gir endringene følgende hovedprinsipper for endring av arealkostnader:

Hovedprinsipper

- Hvis enhetene beholder dagens lokaler og pris på arealene holdes stabilt, vil det ikke medføre noen økonomisk konsekvens for enhetene
- Hvis enhetene reduserer areal får de selv beholde den økonomisk gevinsten, kostnadene på arealer opphører når andre enheter overtar arealene.
- Hvis enhetene ønsker å øke arealene, må enhetene selv dekke merkostnaden (unntak dersom det er større endringer institusjonelt vedtatt, som f.eks PO-bygget – da må styret finansiere endringen).
- Alle endringer i studentarealer må godkjennes av universitetsdirektøren i hvert enkelt tilfelle og får ikke realøkonomisk effekt for enhetene.

Det foreslås at universitetsdirektøren får fullmakt til å utforme de konkrete reglene innenfor rammen av føringene og hovedprinsippene over. Det foreslås også at endringene vurderes etter to år.

2.Eksperimentell infrastruktur

Det foreslås innført et element i finansieringsmodellen som synliggjør en særskilt tildeling til eksperimentell infrastruktur. Elementet er ikke ment å være en finansiering av de samlede kostnadene ved laboratoriene, men synliggjør en vesentlig aktivitet som ikke fremkommer i modellen på annen måte. Midlene til dette elementet tas for de fakulteter det gjelder fra deres uspesifiserte "tilpasnings-pott" og påvirker derfor ikke den endelige fordelingen mellom fakultetene på innføringstidspunktet. Det foreslås at man gjør en vurdering av institutter pr. fakultet der virksomheten er av hovedsakelig eksperimentell karakter og at det gis en skjønnsmessig uttelling på 15-20 mill. kroner pr. institutt. Endelig nivå foreslås fastsatt høsten 2008.

3.Mediekjøp for biblioteket

Biblioteket har i mange år vært finansiert gjennom en to-sporsmodell der lønn, deler av mediekjøpene og infrastruktur er finansiert gjennom tildelinger direkte fra Universitetsstyret, mens deler av medie-kjøpene har vært finansiert gjennom kjøp og/eller overførsler fra fakultetene/ fagmiljøene. En arbeids-gruppe (med representanter fra biblioteket og fakultetene) nedsatt av universitetsdirektøren har gjennomgått denne ordningen, og var enige om å samle finansierings-ansvaret for hele bibliotekets virksomhet hos Universitetsstyret. Arbeidsgruppen var uenige om de økonomiske konsekvensen av denne tilrådingen.

Universitetsdirektøren slutter seg til denne tilrådingen og anbefaler for Universitetsstyret at to-sporsmodellen for finansiering av biblioteket avsluttes.

Konsekvensen av dette er at den sentrale avsetningen til UB økes med et beløp som tilsvarer fakultetenes og museenes tidligere bidrag. I fordelingen for 2009 må det avklares hvorvidt økningen i den sentrale avsetningen til biblioteket må dekkes enten ved reduksjon i andre sentrale avsetninger eller ved reduksjon i bevilgningen til fakulteter og museene. Denne avklaringen blir en del av høstens fordelingsarbeid.

Videre arbeid med finansieringsmodellen

I den prosessen som har vært med utprøving av modellen, har det blitt diskutert flere forhold som til dels ikke har blitt hensyntatt i det videre arbeidet, og dels vil bli gjenstand for videre utprøving og vurdering i tiden framover.

- Innføring av en spesiell administrasjonskomponent

Dette er tidligere spilt inn av ett fakultet i forbindelse med høringsuttalelsene til ny finansierings-modell våren 2007. Bakgrunnen var ønske om et grunnbeløp for administrasjon (en "grunn-administrasjon") som et eget element. Innspillet er vurdert, men er ikke tatt til følge med bakgrunn i ønsket om å holde antall øremerkede elementer på et minimum.

- Dekningsbidrag (DB) fra eksternt finansierte prosjekter

Det foreligger forslag om at alle eksternt finansierte prosjekter skal belastes for sentrale infrastrukturkostnader direkte. Dette vil synliggjøre kostnaden på prosjektene og gi et riktigere prosjektregnskap. Det vil bli lagt fram en egen sak om ekstern finansiering høsten 2008, der dette vil bli behandlet.

- Inndeling av rammen til museene slik at den i bedre grad følger strukturen i modellen.

Dette vil inkludere innføring av resultatkomponenter. Universitetsdirektøren har ikke ønsket å gjennomføre dette før det blir klart hvordan departementet endrer finansieringen for museene. Det foreligger en stortingsmelding som innebærer endringer i finansiering av museene. Universitetsdirektøren kommer tilbake med forslag til endringer når departementet har gitt klarere signaler.

For at organisasjonen skal kunne nyttiggjøre seg modellen, er det vesentlig med en grunnleggende forståelse av modellens virkemåte. Universitetsdirektøren ønsker derfor på styremøtet å legge opp til en gjennomgang av modellen som helhet sammen med eksempler på bruk av modellen, samt en diskusjon om bruken av modellen.

Forslag til vedtak:
"Universitetsstyret slutter seg til at ny finansieringsmodell skal tas i bruk for fordeling 2009.
I tillegg til de prinsippene som ble vedtatt styremøtet i juni 2007, innføres tre nye prinsipper:

1. *Universitetsstyret slutter seg til hovedprinsippene om arealdisponering/-kostnader.*
   Hovedprinsipper
   - *Hvis enhetene beholder dagens lokaler og pris på arealene holdes stabilt, vil det ikke medføre noen økonomisk konsekvens for enhetene*
   - *Hvis enhetene reduserer areal får de selv beholde den økonomisk gevinsten, kostnadene på arealer opphører når andre enheter overtar arealene.*
   - *Hvis enhetene ønsker å øke arealene, må enhetene selv dekke merkostnaden (unntak dersom det er større endringer institusjonelt vedtatt, som f.eks PO-bygget – da må styret finansiere endringen).*
   - *Alle endringer i studentarealer må godkjennes av universitetsdirektøren i hvert enkelt tilfelle og får ikke realøkonomisk effekt for enhetene.*

   Universitetsdirektøren får fullmakt til å utforme de konkrete reglene innenfor rammen av føringer i dette notatet og hovedprinsippene over. Endringene vurderes etter to år.

2. *Universitetsstyret slutter seg til at store eksperimentelle miljøer synliggjøres i modellen. Endringen skal ikke gi økonomisk effekt på innføringstidspunktet.*

3. *Universitetsstyret slutter seg til at to-sporsfinansieringen av biblioteket avvikles og at finansieringsansvaret for hele bibliotekets virksomhet samles hos styret. De finansielle konsekvensene tas som en del av fordelingsvedtaket for 2009."*

Gunn-Elin Aa. Bjørneboe
Universitetsdirektør

Marianne Gjesvik Mancini
Økonomidirektør

Vedlegg:
- Lysark benyttet ved presentasjonen av modellen for fakultetene
- Referat fra drøftingsmøte med organisasjonene
- Organisasjonenes uttalelse vedrørende internhusleie/finansieringsmodell